

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések 's előléptetések; áradások Budapesten 's egyéb Duna melletti helyeken; Haulik György zágrábi püspök iktatási ünnepélye, Brassóban magyar hírlap keletkezése; Teleki Imre gr. adakozása; lipóczy Kezzer Borbála †; kam. tud. 's a. t.) Ausztria, Portugália (összeesküvés mozgalom Lisszabonban; Remechido félelmes dulási; 's a. t.) Spanyolország (a' minis'terség kiegészítve; a' válaszfőirat a' királynénak benyújtva; a' minis'terség nehéz helyzete; hadi hírek; 's a. t.) Anglia (O' Connell beszéde a' dublini kézműves egyesület gyűlésében; az alsó-canadai kazafiak győzelméről költött hírek nem valósulnak; Leader nyomos beszéde az alsó-canadai zendület védelmére; Kent hgnő évdíja záradék nélkül elfogadva; 's a. t.) Franciaország (Dupin beszéde elnöki székfoglalásakor; 's a. t.) Németország, Amerika, Oroszország, Lengyel- 's Görögország, Eleghír, Gabonár, Pénzkelet.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Ócs. 's ap. kir. felsége f. évjanuár 1jén Zichy Ferencz gr. kir. főlovászmestert 's Bihar-megyei főispánt saját kérésére kir. főajtónokká, gr. Batthyányi Imre koronaőr és Zala-megyei főispánt főlovászmesterré nevezni, végre az így megüfölt koronaőrrel székí gróf Teleki József m. kir. udv. kancelláriai előadó tanácsost díszíteni 's egyszerűs mind a' m. k. Helytartóshoz oly móddal általtenni kegy. méltóztatott, hogy itt közvetlen az ország zászlósi után foglalna helyet; továbbá mult évi dec. 28iki határozatában Pongrácz János gr. m. kir. helytartóshoz tanácsost tartomány-biztossági aligazgatóvá nevezni; és Sztankovics István karloviczi oláh-illyr metropolitává valóztatását helybenhagyni, végre pedig Aranydákára érzévalasztó ellenőrré Fluck Károlyt, szomolnokai rézkoh-igazgatóvá pedig Fuchs Vilmost kegy. kinevezni.

Dunánk végre megszűnt áradni 's jegén f. h. 7én délelőtt 9 óra tájban megkezdettek az általános veszély nélküli közösülés. A' rendkívüli vizár mindazáltal annyira elterjedt, hogy káros következményi nem oly gyorsan fognak megszűnhetni, mint kiki ohajtaná. Buda külvárosit ugyan még folyvást hullámok borítják; a' vizivárási sz. egyházban több lábnyi magasságra emelkedék a' viz, és számos ház lakosi magasb fekvésű épületekben voltak kénytelenek menedéket keresni. Hasonló aggasztó hírek érkeznek hazánk egyéb dunai részéből is; különösen pedig Tétény, Paks, Promontorium, 's Tolna igen sokat szenvedtek az árviztől. Nyolczvan éves agastyánok sem emlékeznek ily iszonyu vizárlásra tél közepe felé. A' tavasztól rendkívül retteghetni, mert a' földön heverő 's folyvást hullongó hónak olvadása bizonyosan még magasbra emelendí folyaminkat, főleg ha az mohón történik.

Zágrábi levelek terjedelmesen közlik azon ünnepélyt, mellyel f. h. 6kán Haulik György zágrábi püspök székébe iktatták. E' napon ugyanis reggel Gradeczből megindulván, Kraljeveczben káptalani, Szeszvetében pedig megyei küldöttségűl üdvözölték, mellyek kíséretében, környezetve számos pap-nemességi lovastul, harangzugás közt Zágrábba érkezék, folyvást növekedő fényes kísérettel. Az oláh utca kis terén a' városi tisztviselőség, káptalan, 's egyéb papság és fényes gyülekezet fogadá a' főpapot, honnan az egész kíséret a' székesegyházba vonult, hol az ünnepélyes beiktatás szokott egyházi szertartással azonnal véghez ment. Más nap reggeli 9 órakor következő okleveleket olvasott föl több káptalani esperes: 1) a' kir. kinevező levelet; 2) a' pápai bullát; 3) egy külön bullát a' káptalanhoz; 4) egyet a' papsághoz; 's 5) egyet a' néphez. Ezután velős tartalmu beszédet mondott az új püspök a' néphez 's papsághoz, mire az érkanonok ezélszerűleg válaszolt. Ezt az egyházi hódolat-tétel követé, mit trónszéken ülve fogadott el a' beiktatott főpap. Az egyházi ünnepélyt pompás miseáldozat 's dús lakoma rekeszté.

Brassóban „Erdélyi hírlap” 's „Mulattató” cím alatt f. év elején magyar héti lap kiadását jelentik félfél éven.

Teleki Imre 1806 óta nagy költséggel szerzett görög és diák classici gyűjteményét a' kolozsvári ref. collegium könyvtárának a' tanuló ifjuság használatára ajándékozta; minek következtében mult dec. 31kén több mint 500. londoni, párizsi, hollandi legszebb kiadásu, részint ritka nagy becsű görög 's latin író munkái birtokába jutott az írt iskolai könyvtár. Valamint a' gr. Teleki nemzetség minden időben jeles kitűnő lelkiékek 's classici műveltséggel díszeskedtek, így könyves gyűjteményeivel nemesek magának, hanem az egész hazának jövőre korra néve is haszonnal kíván szolgálni. Nem rég ajándékozta meg a' virágzó nemzetség egyik szép ága a' magy. tud. Társaságot ritka becsű könyvtárával; nem rég alkotá a' tudós udvari kancellár M. Vásárhelyen Erdély közhasznára köztudatú gazdag könyvtárát, 's most e' grófi nemzetségből a' fentisített tudós 's tudományokat becsűlő gróf Kolozsvárt ajándékozta meg válogatott classiciusokból álló gyűjteményével. Tettel magyarázta t. i. a' ns gróf hosszafalvi lakja azon felirását: „qui bene latuit, bene exit.” Minden tudja, ki a' tudományokban nem járatlan, hogy a' régi classica literatura az ifjuság lelki 's erkölcsi kifejlődésének legjobb vezetője 's így a' tudományok széles mezején a' régi classica literatura utján szereshetni szilárd tudományt ismeretet. Az írt iskola előjárói a' tisztelt gróf nemes ajándéka iránti hálfőket ezennel kijelentén azt hiszik, hogy azon iskola azzal jutalmazhatja meg leginkább a' gróf nemes tettét, ha az ifjuság azon könyvek ezélszeri használatát önmivelésére fordítja. Adja isten, hogy a' nemzeti literatura mellett virágozzék a' régi is! 's az ily szép tettek buzdítsanak másokat is ily szép példa-követésre! Erd. H.

Eperjesen mult dec. 27én a' gyermeki tisztelet híven ápoló karjai közül, több hónapig tartott súlyos és fájdalmas betegsége' következtében jótékony és példás életének 67ik évében jobb életre költözött néhai mérki Piller Ignác elmaradott özvegye, lipóczy Kezzer Borbála asszonyaság. — Gyászolják a' művelt szelid lelkű, és szeretve tisztelt elhunytat gyermeki: mérki Piller László volt országgyűlési követ; Imre, lovag-százados; István, fűzeséri plebanus, Gedeon, sárosmegyei aljegyző, János gyalog-főhadnagy, Tamás, magyar testőr, Agnes, Jekelfalusi László hitvese, Julia, és számos rokonai 's jóbarátai. —

A' m. t. társaság, f. e. január 2án tartott kisgyűlésében, némellybelső dolgain kívül: I. Gegő Elek l. t. a' moldvai magyarokról szóló munkájának nyomtatás végett beküldött toldalékerkezését; a' moldvai kath. anyaszentegyház állapotáról a' XVII. század' első felében, Bandin Mark után, Jankovich Miklós t. és Küllay Ferencz r. tagok' ajánlatára elfogadta. II. Egy nyomtatás végett beküldött orvosi munkának bírálatát rendelt.

A' m. tud. társaság' játékszini küldöttségé' munkálatairól 5dik értesítés. A' küldöttségnek Szalay László levéltárnok' jegyzősége mel-

lett, mult évi sep 17től az év végeig, tartott hét ülésében következő hét színművet fogadta el: 1. Dubarry grófó, vígjáték 3 felvonásban Ancelot után Fánesy Lajos. — 2. IV. Henrik' házi élete, vígjáték 1 felvonásban francia után Fánesy Lajos. — 3. A' párizsi naplopó, vígjáték 4 felvonásban, Dunkel Tódor' kidolgozása szerint Szigligeti Eduard. — 4. Mátkanézés, vígjáték 5 felvonásban Marsano után Kis Iván. — 5. A' veszedelmes nagynéne, vígjáték 4. felvonásban egy előjátékkal, Albini után Szigligeti Eduard. — 6. Polgári és regényes, vígjáték 4 felvonásban Bauernfeld után László Miklós. — 7. A' haramjak, szomorújáték 5 felvonásban Schilleről. Ujra fordította 's vele a' küldöttségnek kedveskedett Schedel Ferencz.

Mind ezen, mind a' régebben hirdetett színművek leírás végett bármely színész társaságnak kiadatnak a' m. tud. társaság' levéltárából. Pesten a' kisgyűlésből január 8kán 1838. D. Schedel Ferencz titoknok.

Magyar tudóstársaság. Eggenberger József, és fia academiái könyvárosok 's általok a' két haza' minden hiteles könyvkereskedőinél kapható: Magyar tudóstársasági Névkönyv, astronomiai napkönyvvel és kalendáriummal 1838ra, Nagy Károly r. tagtól. Budán, 8r. ösveszen 124 lap; ára velin papírosan, csinos borítékba kötve 36kr. ep. — Tartalma: I. Astron. napkönyv, és kalend. Fogatkozások; nap' belépte különböző állatkörjegyekbe; a' hold' változásai; időszakok; számok és ünnepek; zsidó kalendáriom; török kalendáriom; keresztény kalendáriom; a' napi rendszer' elemei, I; a' napi rendszer' elemei, II; a' fősillagok' helyei; observatoriumok; a' legnevezeteseb hosszmerők ö szehasonlítása; a' legnevezeteseb mérföldek összehasonlítása; II. A' társaság' személyzete; rendszabásai; utasító határozatai; igazgatósági jelentés az 1836beli munkálkodásokról 's a' pénztár' mibenlétéről. — Kaphatók még 1) az 1836 és 1837beli folyamatok is; amabban a' szokott tárgyakon kívül Simai, Görög, Kovács János, b. Berzeviczy Vince, Végh István, Horváth János, Horváth Elek, Forgó, Geórh, Klaproth, b. Férussac, Eresey és Berzsenyi — emebben gr. Kornis Mihály és Petrovics Fridrik életrajzaik találhatók. Mindeniknek ára 20 kr. ep. 2) A' m. t. társaság alaprajza és rendszabásai. Pesten, 1831. n. 4edret, 27 lap. 12 kr. ep. D. Schedel Ferencz titoknok.

A' m. kir. udv. kamra Seide Ignác alsó-magyarországi kerületi bányász-ítélőszéki írnokot ugyan bányatörvényszék lajstromzójává, Komlósy Ferenczet óbudai kamrai tisztartóvá, Jezerniczky Ferenczet debreczeni, Szutter Ferenczet pedig poroszlai sóárnokká nevezé ki. Kausek József sóvári pénztár-írnok nyugalmura lépett. Lehoczky János oszadai kerületi erdősz 's Pichler József nagykanizsai sómázasamester meghaloztak. Kam. tud.

A U S Z T R I A.

Triest dec. 24én: A' porta kormányunktól vesztegtintézetű utasításokat kért ki, minthogy ő is vesztegházakat akar állítani Konstantinápolyban ben és körülte. E' kívánatot buzgón is teljesítik, mert nemcsak Törökország hanem egész Europa igen sokat nyer az által, ha a' porta a' dögvést kiirthatja europai birtokaiból. Görögországból az a' hír, hogy Rudhart megnyeré elbocsátatását 's nem sokára Németországba visszatérnd.

P O R T U G Á L I A.

A' republicai fegyvertári társulat, Mantas 's Franca vezéréte alatt sajtószertű alkotmány-tervet koholt, 's azt szurony-segéllyel kihirdettetni határozá. Ezen összeesküvés kitörését már több nap óta feszülten várak a' fővárosban; de a' hatalomgyakorló mérséki párt még esirájában elyomá e' szándékolt lázadást. Otromba ficzkók gyanánt játszanak e' szerencsétlen hazában az alkotmányal. A' föllengősdiék dicőségük elenyésztését rettegek, 's azért mindent megkísértenek, mitől rendzavart várhatni. Számos portugál szökik át Spanyolországba, 's úgy látszik, az 1826iki játék készül megújulni, midőn ugyanis szinte oda szökődtek a' portugálok 's aztán Miguelért harcolandók összetett erővel tértek vissza hazájokba. — A' cortesülések igen zajosak, 's különösen dec. 7kén olly durva gombaságokat mondogatának egymásnak a' követ urak, hogy többen elhagyással fenyegeték az olly gyűlést, mellynek elnöke ily csapszéki póriasságokat képes eltűrni. Remechido naponként félelmesb a' tartományokban, 's már nagyobb városok is reszketni kezdnek tőle.

S P A N Y O L O R S Z Á G.

A' követkamra már benyújtá a' kormányzó királynénak trónbeszédére készült válaszfőiratát, mellyben a' cortes leginkább a' polgárháboru bevégeztetését sürgeti, 's e' célra szigoru kormányrendszert és szoros katonai fenytékgyakorlást ajánl. A' kormányzó királyné a' cortes papságjavítási törvényjavaslatát félre veté 's választmányt nevezé ki tervajánlat készítésére a' papságjavítás iránt. Dec. 18kán fölolvastatván a' cortesben a' királyné minis'tervező határozati, Ofalia gr. jelenté, miszerint a' kamrának válaszfőiratban nyilvánított nézeteit tökéletesen sajátjának vallja társaival együtt, 's ügykezni fog békét 's rendet eszközölve mindenkor szigoru igazságot gyakorlani. — Általányosan mondhatni azonban, hogy Ofalia szavainak nem igen adnak a' spanyolok hitelt, mivel ő az 1823iki kegyeden véres kormánynak is tagja volt 's így a' szabadságra nézve szükségkép vezélyesnek hiszik őt. Az angol szellemű Espanol lap így nyilatkozik az új minis'terségről: „Mit jelentnek e' szavak: béke, rend, igazság, midőn ily ajkakról zengnek? Ugyan nem hallottuk e' egykor: Varsóban a' béke 's rend ismét helyre állott, míg a' város romjai a' szerencsétlen áldozatok vértől párolgának? Nem hallottuk e' Torrijos 's társai gyalázatos kivégeztetését dícséretes dolognak magasztaltni? Ezekből előre is igen veszélyes helyzetet jósolhatni az új minis'terségnek.

Pamplonai levelek szerint Espartero e' télen csupán szenvedőleg szándékozik magát viselni, hogy jövőtavaszkor amál biztosb sikerrel kezdhesse meg hadmunkáit; egyebiránt sergét Ebro folyam partin állítá föl, hogy szükség esetén az ellenségnek Castiliába nyomulását gátolhassa. — A' mi-

nisterségi épület már utolsó zárkövét is megkapá, Manuel de Canas ten gerész-ministerré neveztetése által. A királyné igen érzi helyzete súlyát 's Bardajinak őszintén megvallá, miszerint ő az új ministerségtől is keveset reményl 's előre látja, hogy a radicalok tetszését azzal sem fogja megnyerhetni, melly nyilatkozat elhunyt VII Ferdinand királyra emlékeztet, ki egykor elkévdvetlenülve a sok ministerváltozás miatt, ezt mondá kormányára támaszról: „Son los mismos perros con otros collares.“ (Mindnyájan ugyanazon kutyák más örvvel v. nyakszorítóval.) A cortes naponkinti ülései folyvást igen viharosak. — A kormányzó királyné nem rég parancsot bocsáta közre különös választmány által kidolgozandó törvényjavaslat iránt, melly a hatóságok jogait szorosán megállapítsa egész országra nézve.

Legújabb hírek szerint Zariateguy minden vádból kitisztítkozék az illető hadi törvényszék előtt, 's nem sokára ismét parancsnoksággal leend megbízatva. — Boned christínoi guerillavezért az albarracini szorosakban tetemes carlosi csapat megveré, 's csak ő maga és segéde menekvék meg. — A lengyel Ramorino mindenkép törekszik engedelmet kapni Valladolidból Madridba utazhatásra, 's igéri a királynénak, hogy elsőúntésre kétezer harcost képes talpra állítani. — Az új ministerség vezérelvekül ezeket tűzé ki magának: buzgó siettetését a háborumak: az 1837iki alkotmány hű teljesítését, 's gondos folytatását az alkudozásoknak a külföld politikai 's pénzübeli gyámolítása megszerzésire. Egyébiránt az új kabinet hatalmas ellenségekre találand, főleg az unitariások közt. Franciaországból Bruneau nevű hölgy érkezék Madridba, 's francia nyelvre tanítandja Izabella királynét.

A N G L I A.

Dec. 1. Sikan Dublinban gyűlést tartván a gabnacsarnokban a kézműves Egyesület, O' Connell beszédet tartá, mellyben a kereskedési nyomasztó pangást csupán Irlandnak Angliávali összeköttetésiben keresé. „Minden nap, mondá többi közt, melly fejem fölött elvonul, mélyebben érzeti velem azon meggyőződést, miszerint Irland soha nem juthat igazsághoz, míg az unio fönáll. (Tetszés.) Csak egy eszköz van Irland függetlensége biztosítására, 's ez: nemzeti törvényhozás. (Kétszeres tetszés.) E meggyőződést leginkább azon tapasztalás érlelé meg bennem: milly csekély részvétre találtam az angol radicaloknál, midőn Irland panaszról szólék velök. (Halljuk!) Tudom, legnagyobb részők csak szövetségesnek tekintü Irlandot, melly őket saját czélaik elérésiben segítheti. Mi szolgálunk erre vezető lépcsőkül, a miken ők magosra jutni törekszenek. 'S tetőre jutván, majd egy bannának velünk, mint saruikon a sárral. (Halljuk!) Inkább küzdök szemközt halálos elleneinkkel, a torykkal, mint a radicalok alattomos kétszinü barátságával. Midőn azonban azt erősítem, maga mentse meg magát Irland, azzal épen nem Mulgrave gr. kormányát szándékom megtámadni. Balga gyalázatosság volna őt megtámadni akarnom. (Tetszés.) De épen azért, mivel ő eddig nem volt képes többet cselekedni, újra állítom, hogy az unio káros Irlandra nézve.“ (Halljuk!) Ezután a kézműves egyesületekre tőrőleg, törvényezikkekre hivatkozva, a mesterlegények egyesülését, hogy mestereiket több legénytartástól akadályoztassák, jogtalanak nyilatkozatá. Beszéde e részét minden pillanatban zajgás szakasztá meg. Egy kézműves hangosan kiálta: „Minden, mit Ön monda, csupa hazugság.“ (Zavar és zajgás) Ray: „Lehetséges e, hogy irlandi gyűlésben büntetlenül mondhat valaki illy gombaságot Irland megszábadítójának? Dobják ki Önök a gyalázatos sértőt.“ (A zavar növekszik.) O' Connell: „Én itt nem népszerűséget vadászok 's nem esengek senki tetszése után; de kívánom, hogy félbenschakasztás nélkül hallgassák szavaimat.“ — Walsh, egyike a legféltelenebb kiáltozóknak: „O' Connell ur mondá, hogy a czéheket megsemmítni jött ide“ O' Connell: „Ön csalatkozik, én semmi olyast nem mondék.“ Walsh: „Én, noha legcsekélyebb vagyok e gyűlésben, őt, ki mint óriás áll előttem, legundokabb halálanságrul vádoló. (Pisszegés.) Ha véli, hogy a dublini czéhek biztosságot alakítanak vele, úgy igen csalatkozik. (Fütyölés.) Az én czéhem legalább nem fog képviselőt küldeni a biztosságba.“ Több szózat: „Dobjátok ki!“ O' Connell: „Kérem Önöket, hallgassák meg e férfit, majd felelek én neki.“ A gyűlés legnagyobb zajjal 's végzés nélkül oszlott el, mivel O' Connell más ünnepléhez volt siemi kénytelen.

Az előbbi számunkban említett csatahírt Alsó-Canadábul, mi éjszaka-amerikai lapok szerint közlötünk, canadai lapok következőleg czáfolják: A kir. hadsereg azon része, melly a zendülőket Gore ezredes alatt st. Charles mellett megtámadá, némi veszteséggel futásnak volt ugyan kénytelen eredni; de nov. 25én délután Wetherall ezredes megérkezte azonnal változást ön a hadi szerencsén. Ez ugyanis egy a falu előtt emelkedő dombsort elfoglalván, a helységet congrève-rakétákkal 's tüzes golyókkal zsaránag-halommá változtatá, 's a zendülőket Brown parancsi alatt megtámadván, ezek 300 embert vesztenék holtakban és sebesültekben, 's visszavonultak st. Hilair felé. Egyébiránt az ugynevezett „hazafiak“ következő állomásokat tartnak elfoglalva: Cot, Rodier 's Josuah Bell Swantont; Marchand, Soupras, Franchise d' Avignon, Papineau pedig Highate-et. Montrealbul vezetes készpénz-mennyiséget Quebecbe szállított a bank, retegven a zendülők növekedő hatalmától, kik leginkább éjszaka-amerikai segélytül várják vállolatjuk sikerülését, 's reményükben alkalmasint nem fognak csalatkozni. Alburghból (Vermont tartományban) már is azt írják nov. 26rul, hogy a canadai radicalokat, kik oda jövének, minden szükséges fegyverrel elláták a lakosok, a hölgyek pedig gyönyörű zászlóval ajándékozá meg.

Az alsóház dec. 22iki ülésében, mellynek rövid kivonatát már mult számunk közlé. Alsó-Canada ügyében Leader, ki Roebuck kimaradta őta a parlamentből, hatalmas védje a zendülőknak, többi közt ezeket mondá: „Nem fogja senki tagadhatni azt, miszerint Canada szabadsága

's érdekei, és Angliaböcsülete, 's békessége ez uttal rendkívüli veszélyben forganak. Czélszerű tehát azon okokat tudni, mik Alsó-Canadát zendületre bírták. (Halljuk!) A canadaiakat gyöngé népek kell mondanom óriás hatalom elleni tusára; (halljuk!) de sérelmeik nyomosak 's régiék. Évek óta nyujtogatának kérelmeket a gyarmathivatalhoz, 's utóbb magához a parlamenthez. Panaszikat mindenütt alaposaknak ismerék meg; de orvoslásukra nem ügyelt senki. Ők gyöngék valának; ez köztudomásu volt, 's azért maradt mindenki süket sérelmeik iránt. Még egy végső eszközhez nyulhatának: megtagadák a kormánytul az adót, mivel az, igazságos kívánatikat nem teljesíté. E tettük olly joggyakorlat volt, mit Anglia maga adott Canadának. A nép bajnyihütést kívánt, 's a kormány kényszeríté törvényt küldé nyakára. (Halljuk!) Mindenütt visszataszítottva, 's alkotmányos jogaikat félre érte látván, két baj közt kelle választniok, t. i. vagy engedelmeskedni a parlament-határozatnak, 's magukat rabszolgáká nyilatkozatni, vagy pedig polgárháboruba vegyülés veszélye alatt ellenállani; 's a canadaiak határozata szabad néphez illő: ők az ellenállást választák. Ha szolgálailag engedelmeskednek vala, az angol nemzet első, melly megvetéssel fordulna el tőlük. Előre gyanítván, miszerint a kormány erővel szándékozik parancsi teljesítését eszközölni, a nemzet azonnal fegyveres ellenállásrul gondolkozék. Nyilvános gyűlések hivattak össze, 's boszus lángbeszédeket tartának a nép fejei az angol kormány 's határozati ellen. Társulatok alakultak a haza ifjait ezredébe fölosztás 's fegyverben gyakorlás végett. Mindenki hazaárulónak nyilatkozaték, ki törvényügyeit rendszeres ítélőszék 's nem a hazafiaktul felállított elé vala terjesztendő. (Zajos halljuk! halljuk! a radical részről; a ministeriek 's conservatívek rosulás hangjaival válaszolnak.) A hazafiak rendszabályokhoz nyultak, angol termékek 's gyarmúvek használatá ellen. Fölvigázó választmányok létesültek országszerte; de azokra nem igen volt szükség. A nép kilencz tized része elkésérülten a kormány ellen, azon férfit tekinté legjobb hazafinak, ki legnagyobb szilárdsággal ellenkezett a kormány utalt parancsival. E szerint az utóbbi hírek nélkül is bizton állíthatnók: hogy Alsó-Canada nyilt lázadásra kelt. (Halljuk!) Első rendszabálya volt, a kereskedés megszüntetése Angliával, 's ugyanezzel kezdék meg az egyesült státusok is függetlenségi harcukat. A canadaiak szerencsés-bek e tusa kezdeténél, mint az amerikaiak, mert baráti rokonérelmü népet mondhatnak szomszédjoknak, melly féltékenyül tekint minden Canada 's Anglia közt támadandó surlódásra. Az amerikai határokon már kiterjedt csempészvonal munkás mindennel ellátni Canadát, mit eddig Angliából vala kénytelen hozatni. A volt kormányzó jelenté, miszerint nem egész Alsó-Canada elégületlen, 's csak egy része zsákmánya e nyugtalanságoknak, mellyek vezérlését izgató népbárátok tartják kezükben; pedig magok a kormánylapok is ellenkezőleg azt bizonyítják, hogy az elégületlenség mindenütt általános. Azon montreali lovagkiséretnek, melly foglyokat szállíta, megtámodtatása nyilván bizonyítja az egész nép méltó boszuját, mert békes földművelők voltak a megtámodók.“ Itt a Montreal-Heraldbul, mint kormányparti lapból, idézetet olvasott föl a szónok, annak bebizonyításul, hogy a canadaiak úgy viselék magukat, mikép bátor katonákhoz 's derék lövészekhez illik. A puszkázó fiatal férfiak tédre bocsátkozának, hogy jobban czéiba vehessék az ellenséget; 's jegyezzék meg Önök, folytatá a szónok, a kérdéses megtámadás majd egészen csupa angoloktul lakott megyében történt. A kormány alkalmasint Felső-Canada állapotjával biztatja magát, 's reményli, hogy e tartomány megtartandja hűségü; de ne felejtse azt, hogy Felső-Canadában is gyűléseket tartott már a nép, hogy fegyveresen gyülekeztek a polgárok össze és segíni hatázzák alsó-canadai rokonikat, ha a kormány csakugyan fegyverragadásra kényszeríté azokat. Ha Felső-Canada olly nyugodt, mikép azt a ministeriek magukkal elhitetni szeretnék, ugyan miért hívák vissza Francis Head urat, e minden kormányzó példányképét? 'S mért küldének helyébe olly férfit, kinek lelüklete a legesőndesb országot is nyilt lázadásra képes gerjeszteni? (Halljuk!) Arthur ezredes vitéz férfi lehet; de szabad gyarmat kormányzatára nem alkalmas, mert számos évig fenytéki gyarmatokat kormányzá, hol akaraját mindenki törvényül vala kénytelen tisztelni; ő tehát eddig nem kormányzó, hanem tulajdonkép tömlöcztartó volt Van-Diemenslandban. (Halljuk!) Mindenki tudja, miszerint az említett gyarmatban gyakorlott hűntetési rendszert egészen az inquisitio gyalázatosságihoz hasonlíthatni. (Halljuk!) Alsó-Canada elégületlenségét francia büjtogatásnak tulajdonítják; de ugyan kérem, miért kezd már Ujfoundland is harbogani? (Halljuk!) Ujfoundland hatósága siketnek találá a kormányt panaszára 's megtagadá az adót. Uraim, (a ministeriekhez) küldjenek azokhoz is kényszeríté törvényt, 's küldjenek Ujksóziába is hol szinte hasonló mozgalmak vannak készülöfélben.“ További beszédeben Canada erejét hozá hasonlatba Leader Angliával 's egy canadai lap következő czikkét: „Indiana tartomány öezer munkást keres 20dollar hóber és szabad asztalért. Szegény katonaságunk naponkint csak 6 pencet kap, 's ráadásul gyakran ütlege!“ Ezt közölvén, igen valószínűnek tartja, miszerint a rendes katonaság is örömet a hazafiak részire pártoland, ha t. i. azoktul jobb fizetést reménylhet; ezenkül pedig Alsó-Canada nagy földterülettel bírván, győzelme esetén, illőleg fogja jutalmazhatni Éjszaka-amerikanak azon polgárit, kik munkásan részesülendnek a győzelem-kívánásban, az egyesült státusokban pedig nincs törvény, melly polgárit eltílná idegen hadszolgálatba lépéstül, sőt még az sem épen valószínűlen, hogy az ottani kormány nyiltan is segitendi majd a canadai zendülőket. „Franklin, így zárá szavait a szónok, szabályokat írt, mellyek szerint nagy országból kiesinyt csinálhatni, 's azoknak így szól 16-dik czikke a ministerséghez: Midőn halljátok, hogy a gyarmatok egyikében elégületlenség uralkodik, ne higyétek, 's ha a gyarmatok sérelem-orvoslást kérnek, tagadjátok meg azt tőlük, 's az őszinte népbár

tokat aggassatok föl. Franklin e' gúnyos szabályit kormányunk tökéletesen követé a' gyarmatokban, 's már most látjuk azok siralmas következményit. Valóban, némely emberek olly ügyetlenek e' részben, mintha Franklin soha nem élt 's Washington soha nem harczolt volna. Ha a' kormány megtartani szándékozik Canadát, el kell azt árasztania erős hadsergekkel és számos helyőrséggel; de honnan szerzendü ezeket? A' háboru tehát minden esetre rossz kimenetü leend a' kormányra nézve, 's azt már most csupán Canadáról önkénytes lemondással háríthatni el. (Ó! Ó! az ellenzési részről.) Az áltelleni igen tisztos urak neheztelnek nyilatkozatomért, 's talán törvénytelen háborut ohajtnak független akaratu szabad nemzet elnyomatására? Am de kérdés: vajjon az angol nemzet, ha a' kormány csakugyan fegyverhez nyul, fogja e' jogtalan háboruhoz megegyezését adni, 's a' szükséges költséget megajánlani? A' ns lord (Russell) emlékezni fog, mikép ezelőtt 70 évvel egy nagy kormányférfi e' házban ez emlékezetes szöket mondá: Lehetne e' fél millió ember annyira érzékellen a' szabadság érzelmé iránt, hogy önkényleg rabigába görnyeszszé nyakát? 'S most a' kormány, mellynek a' ns lord tagja, ugyanazon szerencsétlen ösvényen halad, mellyet 70 év előtt boldogtalan előde követett! Maradjanak csak Önök makacsul szándékjuk mellett, 's az utóvilág átka méltán terhelendü azokat, kik Amerika intó példája daczára illy jogtalan háborúba taszíták hazájokat. — Lushington: „A' westministeri tisztos követ előadása, megvallom, engem igen bosszant. (Zajos tetszés.) Valóban szomorú, hogy az igen tisztos ur, nem sajnálja a' Canadában ontandó vért.“ Hume: „E' vád alaptalan. En leginkább szoktam mindenkor borzadni a' polgárháborútól, mellyben bérelt katonák mártják polgárkebelbe szuronyikat; de itt azon okokat szükség megfontolni, mik lázadásra kényszeríték a' népet. Nem a' canadaiakat éri itt a' gáncs a' történetekért, hanem csupán a' gyarmati kormányt, melly erőszakoskodásával fegyvert nyomott a' nép kezébe. Ha a' canadaiak az utóbbi parlament határozatának engedelmeskedtek volna, ugy őket jogszerüleg nevezhetnők rabszolgáknak. Mért nem követi a' kormány Canadára nézve is azon engesztelő rendszert, mit darab idő óta Irlandban gyakorol?“ Gladstone tulságosnak vélte az előadottakat Canada veszélyes állapotjára nézve, 's nem talált abban semmi hasonlatot az éjszakamerikai történetekkel. Molesworth kereskedési szempontból is vagy teljesítési javaslati Canada jogszerű kívánatának, vagy végképi fölhagyást az egész gyarmattal. Grey G. alstatistoknok a' gyarmatministerségnél, az elváltást Canadától Angliára 's Canadára nézve egyiránt veszélyesnek 's károsnak nyilatkoztatván, még mindent békes uton vélt kiegyenlíthetőnek. Több szönek beszélt még, részint Leader szellemében, részint ellené 's végre az egész érdekes vitát Russell beszéde zárta, mellyre visszatéréndünk. — A' felsőházi dec. 23iki ülésben, miután ő föls. az olly igen bőkezüleg megajánlott háztartási költségmenyiséget megköszöné, Melbourne indítványára Kent hgnó évdíjának törvényjavaslata először fölolvasták, másodsori fölolvastatása jan. 18ra határozatván. Az alsóházban ugyane' napon 3szori fölolvastatása minden szavazás nélkül kereszttül ment e' törvényjavasltnak, miután Sinclair és Sibthorp tory követek hiában törekvének ellenzeni a' kérdéses díjfölemelést. A' törvényjavaslat elfogadtatása után Sibthorp ismét azon záradékot hozá szönyegre, melly szerint Kent hgnó évdíja felé elveszítne, ha férjhez menne, vagy egy évnél tovább tartózkodnék Anglia határin kívül, mit Russell ellenze, mivel szerinte illyes korlátozás mélyen sérthetné Kent hgnót, tudván, hogy az özvegy királynét nem terheli illy nyomasztó körülmény; ellenzése következtében Sibthorp indítványa rövid vita után megbukott. Ezután a' ház elhalasztatását említe Russell jan. 16kára, mit Bentinck tory határozottan ellenze, 's csak dec. 28ikaig kíváná elhalasztatni azt, mivel most, midön a' lázadók már kétezer fegyverrel bírnak, 's 8 algyuval adhatnak vállolatának nyomosságot, megbocsáthatlan hanyagság ok nélkül 's csupán kényelemből olly sokára elhalasztani az üléseket, szavazatra kerülven a' dolog, indítványát 44szóval 7ellen félre veté a' ház. —

Colborne canadai kormányzótl végre érkeztek hivatalos sürgönyök Londonba, mellyek szerint a' st. charlesi esata csakugyan a' lázadókra hozott vészes következményeket; azon körülmény mindazáltal, hogy a' kir. parancsnok nyert esata után azonnal Montreal felé hátrált, még is némi valószínűséget ad azon magányos tudósításoknak, mik szerint az első megrohanás csakugyan a' királyiakra nézve volt szerencsés; de utóbb az erősült zendülők ismét támadólag lépven föl, végre megszalaszták az előbbieket. Annyi bizonyos, hogy Montrealban nagy rettegés uralkodik 's mindenki Qnebekbe szállítja kincsét. Egyébiránt tökéletes igazságot bajosan puhathatni ki az annyira ellenkező hírekből; magok az alsó-canadai néppárti lapok is, unván a' sok különböző vitát e' tárgyról, abban vélnék megnyugodhatni, hogy a' hazafiak csakugyan megmutaták, bármelly részre hajlott is a' győzelem, miszerint ök képesek megküzdeni nyílt harcban a' kir. sergekkel, 's így nyilvános zendületre tökéletesen érettek.

FRANCZIAORSZÁG.

Dec. 24én este a' kamrai követek nagy számmal gyűltek össze Perrier Józsefnél tanácskozás végett az elnök- 's titoknok-választások iránt, 's dec. 26án a' követkamra elnökül, mint előre gondolni leheté, 213szóval 138 ellen csakugyan elválasztá Dupint; ugyan 26án 's folytatólag 27én négy alelnököt választá 's ezek: Calmon, Cunin-Gridaine, Passy, és Jacqueminot. — Laffitte nemesak Toulouseban, hanem még Parisban is újra megkísérteni szándékozik a' választókat, mivel Arago fővárosi követszékéről kétszeres megválasztatása miatt lemondani szándékozik. Egyébiránt toulousei megválasztatásáról hír szerint egészen bizonyos lehet Laffitte ur. — A' puyi kórházban most egy 116 éves asszony él, ki XV Lajos óta valamennyi, Franciaországban uralkodott, kormányrendszert megbukni látott 's reményli hogy még Lajos Fülöp kormányának is sokáig fog örvend-

hemi. — Ferhat-Ben-Said, ki mint tudjuk, személyes ellensége Achmet beynek, engesztelhetlenül üldözi e' megbukott főnököt a' sivatagokban. Általában, Achmet most igen igen szögoru körülmények közt teng, 's már több egyes törzsök elől futásnak volt kénytelen eredni. —

A' követkamrai dec. 28iki ülésben, Nogaret, mint korelnök, köszönetét jelentvén az eddig tapasztalt kíméletért, egyszersmind örvende, hogy olly jeles férfinak adhatja át szöket, minőnek az egész ország isméri Dupin urat. Ezután Dupin elfoglalá az elnökszöket 's következő beszédet tartá: „Mindenek előtt kényszerítve érzem magamat azon hálaérzet kifejezésére, mellyel Önök választása szívemet elfoglalá. A' kamara legnagyobb jutalmát nyujtá nekem ez által, mellyre polgárt méltathat. E' hetedszer ismételt választás, annyi esetváltozás 's politikai hullámzat után, egy pillantatot kényszerít vetni a' multra. Az 1830iki törvényhozás hősi népség győzelmét látá, esatában törvények és szabadságért. E' győzelem kimondá az aug. 7iki nyilatkozatot, 's új királysort idéze trónra, mellynek feje szerződést kötött a' nemzettel, 's annak kívánatit, esküvel erősítvén meg a' chartát, egészen kielégíté. Az 1831iki kamrát kiegészítése foglalá el a' törvényeknek, a' nyilvános szabadságok biztosításaul; egyszersmind azonban a' rendzavarások megkivánák figyelmét, miket a' jó polgárok együttmunkálata 's egysége bátran elmellőze. Az 1834iki kamra súlyegyet kereset a' két tulság közt; de ő! más még undokabb neme a' merényeknek vajmi gyakran rendíté meg sziveinket, szakasztá félben munkálatinkat 's helyzé legkínosb zavarba véleményinket. Azon pillanatban, midön a' kamrák bérekeszteni készülenek munkálatikat, a' királyi közboesánatot láták meg, melly ohajtásuknak megfelelt 's a' gyűlölettől hevült pártoknak jötevéleg ellenszegülvén, kibékülésre hajlítá az ingerült elméket, 's jövendőre nézve nagyobb kívánatos biztosságra szolgál alkalmul. En tehát szerencsésb körülmények közt nyitom meg e' jelen ülést 's hiszem, miszerint a' kormánynak nem lesz többé visszatörlo rendszabályokra szüksége, mivel a' törvénytár eléggé el van azokkal látva. A' kamrát tehát leginkább javítások tartandják elfoglalva, mi csak nyugalmi állapot következménye, 's mellyek kivételére állandóság érzelmé szükséges. E' kamra azon tekintetből conservatív leend, hogy a' pártzimboraságoknak nem engedend ismét emelkedést 's a' nyilvános renddel 's föntartó törvényekkel paczkázást, leginkább pedig azon tekintetből, mivel tudni fogja (miként azt kötelessége parancsolja 's méltósága kívánja) nyíltan kimondani az ország kívánatit, 's mindent akarand, mi előjogaihoz tartozik, anélkül hogy ezeket áthágná; épen ugy tudni fog minden hátrásdi lépést 's eltérést gádnani, mik hamisítására akarnának törekedni alkotmányos kormányunk valódi elveinek. Föntartan 's fékezni, ez azon jelszó, mit a' kormányunk kívánok. Reménylem, uraim, 's kedves ügytársim, miszerint vitáink a' dolgok 's elmék e' kedvező helyzetét tanusítani fogják, 's Önök elnökének munkája, könnyítve segélyük által, mit magának kikér, kevés erőt 's fáradságot kívánand, a' tanácskozások vezérlete 's végzete iránt. — Ugyan e' napon quæstorokká Clement 's Delaborde urakat választá meg a' kamrai többség. — Hír szerint a' belga határszelen 50ezer főnyi hadserget szándékozik föllátni a' kormány, 's több ezred már paracsot is kapott oda indulásra.

NÉMETORSZÁG.

Hamburg dec. 21én. A' hannoverai történetek által okozott ingerültség folyvást tart. Szülék, Göttingában tamló gyernekeiket visszahítták 's mindenki szorongva tudakozódik azon városból érkező magányos hírek után, minthogy a' nyilvánosak igen tökéletlenek. Ma orvosaink legidősbikei közül egy aláírást hozá keringésbe a' hét professor részire, és azonnal utána több kalmár és törvénytudó tetemes summát irtak alá. Kétséget sem szenved, hogy minden rendü magpénzes követi példájokat. A' pénzcsarnokon, a' fenemlített tárgy forogván közbeszédben, a' vélemény itt osztatlanul az 1833ki alaptörvény-eltörlesztés ellen nyilatkozik.

Ostfriesland 's Heringerland (Hannoverarészei) tartománygyűlést szándékoznak tartani dec. 30dikától kezdve. Célja ennek „egy törvényeszéki tanácsnokot választani 's fölterjeszteni“; könnyen megeshetik azonban, hogy fontosabb ok szolgál erre alapul, mivel arról vala szó, hogy az ország alaptörvényének eltörlesztése után Ostfriesland tartomány régibb és igen szabadszellemeü alkotmányát kívánja visszaállítatni. — Gervinus professor már több nap óta M. m. Frankfurtban felírás küldetett, melly 41 legnagyobb tekintetü 's független lakostól iratott alá. Ezek közt olvashatni minden rangu férfiak, a' tanács, küldöttség, főtörvényszék tagjai, tisztviselők, orvostanárok, ügyvédek, kalmárok 's a' t. neveit, valamint Moltke grófé is az első schleswigi tartománygyűlés elnökeét. — Heidelbergben a' göttingai esetek nagy érzést okoztak. A' jövő felévre az ifjak szaporodását reménylik az egyetemnél. Lehető, hogy a' Göttingából kivándorlott profeszorok közül néhány ide jövend. A' polgárság kívánata legalább ez értelemben nyilatkozik. —

A' göttingai történetek a' királyt elkomoriták. Néhány nap óta beteges 's nem hagyja el szöbáját; de erről még semmi hivatalos jelentés. Németország majd minden részéből sajnot nyilványítanak a' göttingai hét tanító elbocsátatása miatt.

Hannovera dec. 26án: Hamis és nagyított hírek terjesztése gátlataul e' hivatalos tudósítás vázlatát közöljük: Miután ő felsége elhatározá a' hét tanító elbocsátatását, a' kormány minden megkivánatató elővigyázati rendszabályokat megtett Göttingában a' esend 's rend fentartására, mikre ugyan nem volt szükség, minthogy Göttinga polgárai a' legbékesebben viselték magokat. A' tanulók által sem történt igazi esendháborítás, az, mi e' hónap 15én ment véghez (mit különben más körülmények közt figyelemre sem méltattak volna) adott alkalmat költeményes 's nagyított hírekre. A' dologban következő igaz: A' f. h. 15én 10 órakor több ta-

muló összegyűlt, némely tanítónak éjreit kiáltani; szándékjokat azonban az úrlovasok gatlák. 2 órákor délután ismét összegyűlekezett egy nagy sereg tanuló, 's több tanítónak vesszent kiáltanak (pereat-ot) 's a Paulinusok utcáján felvonulva, egy úr-lovascapatra bukkantak. Ezek, kötelességök szerint, felszólták őket: oszlanának szét, de a tanulókat lapjokat esóvágatva kigúnyolák az úr-lovasokat. Mi miatt ezek kénytelenek voltak tetteg a dologhoz fogni 's elkezdtek a tanulókat kardlapozni; azután egy pár száz tanuló gyűlt fel Heinbergen; de kis csapatokban, minden esendháborítás nélkül, tértek vissza hét órákor a városba. Az óia itt a legmélyebb esend uralkodik, melly Dahlmann, Grimm és Gerwinus tanítók elutaztakor sem zavartatott meg legkevesébe is.

OLASZORSZÁG.

A szentséges pápa beszéde, mellyet előbbi lapunk szerint a titkos Consistoriumban a kölni ügyre nézve tartott mult dec. 10én, hű fordításban e' következő: Tisztel. atyámfiai! Midőn a legbensőbb keservtől emésztetnénk a katolika egyház itt és ott szomorú 's majd majd földre süllyedt állapotja miatt, 's midőn olly helyzetbe jutva, hol nem elég az igaztalanságot megsírni, minden gondunkat 's elménket oda irányoztuk, mikép lehetne Izrael szenvedését az istentől nekünk adott hatalom által orvosolni, váratlanul új oka keletkezik a fájdalomnak, melly, megvalljuk, annál súlyosabban ért bennünket, mennél kevésbé gondolhatók azt megtörténhetők. Nem lesz előítetek ismérélen, tisztel atyámfiai, e' szavak mire czélzanak, 's mért jöve szomorult lelkünk azon gondolatra, titeket ide azonnal összehíni. Nem titkos, 's csak magányos híreken alapuló dologról vagyon itt szó, hanem olly esetről, melly már eléggé ismeretes nyilvános iratokból. Azon fölőte súlyos méltalanság ellen emeljük föl panaszunkat, mellyel legközelebb tiszteletre méltó Kelemen Augustz atyánkfia, a kölni érsek sujtatott, ki fejedelmi parancs által pásztori hatósága gyakorlatától végkép eltávolított, erővel 's nagy fegyverkészülettel székekől kilökett 's máshová küldetett. E' szomorúság pedig azért érte őt, mert, bár mindenkor kész, megadni a császárnak mi a császáre, emlékezetben tartva még is kötelességét, az egyház tanjai (doctrina) 's fenytéke lélekisméretes megőrzése iránt a vegyes házasságra nézve semmi más szabályt nem követett, mint mellyet, boldog emlékezetű elődünk, VIII Pius 1830. martz. 25én az érsekhez és Poroszország nyugoti részén lakó püspökhöz írt apostoli körlevelében kinyilatkoztatott. A szentszék azon irata által már annyira kiterjeszté kegyességét, hogy méltán mondhatni, hogy elérte azon határt, mellyet egyáltalában átlépni nem szabad. Jól tudjátok ti, milly nehezen határozá el magát elődünk e' kegyes rendszabályokra és semmi más nem indította őt erre, mint az iszonyubb roszak kikerülésének kénytelensége, mik azon tájékon az egyházat, a' kathol. papságot a' tett fenyegetés után bizonynal érthették volna. Ki hihette volna továbbá, hogy azonpápai nyilatkozat, bár mennyire engedékeny is, 's Romában a' porosz követőtől egyszerenél többször elfogadtatott, olly értelemre magyaráztassék, melly a' kathol. egyház rendihetetlen elveit felönti 's az apostoli szék czélzatával homlokegyenest ellenkezik! Mit senki nem gondolhata, mit csak sejténi is vétek lett volna, az a' világi hatalom jól kiszámolt ösztönzése által megtörtént. Alig halottuk meg bánatunkra e' dolgot, nem késkedtünk, azokkal, kiket illete, tudatni ellemnyilatkozásunkat, midőn egyuttal kijelentetük, mennyire szükséges nekünk, apostoli hivatalunknál fogva, hveinket alkalmaslag inteni, nehogy valamit a' szentszékétől származottnak higyenek, mitől az még iszonyodik is. Miután ugy válaszoltak nekünk, mintha panaszunk alaptalan volna, azon táji püspökök egyikének irata érkezett meg, ki a' halál pillanatában, mellyben az örök bíró előtt számadást kell tennie sáfarkodásáról, a' püspökök egyikének a' kormány' sürgetésére kibocsátott utasítások' másolatát küldé meg, 's nyíltan megvallá, hogy azon nagy kárt, melly ez által az egyházra háramlik, és törvényeinek megszegését az isteni kegyelem sugalatóból átlátja, és a' hibát, mellyet aláírt, szabadon és ön ösztönéből visszavonja. Azonnal gondoskodánk, azon irat' példányát a' király ő felségének megküldeni, hogy nyíltabbá legyen: mennyire vetjük meg mi a' főlebb emilit püspökök által követett ösvényt elődünk apostoli iratának magyarázatára nézve. Ebből átláthatjátok tiszt. atyámfiai! hogy e' körülményben kötelességünk semmi részét sem mulasztottuk el. Még is (szomorúan 's a' legmélyebb fájdalomtól indítatva mondjuk ezt) tudomásunk nélkül, 's ellemnyilatkozásunkra illendő választ várva; tudáraadatott a' kölni érseknek, hogy a' vegyes házasságoknál vagy az általunk roszalt magyarázatot kövesse, vagy püspöki hivatalát tegye le, vonakodás esetében tudósítván a' kormány czélzatáról, hogy főpásztori hatósága végképen föl fog függesztetni. 'S nem is késkedének. Midőn amaz, mint illett, ellenszegült, aztörtént meg, mit főlebb borzadva beszéltünk el. Tekintsétek egy uttal a' módot, mikép bannak velünk, mert csak e' hónap elsőjén jelenté a' mostani porosz ügyviselő azt, mi legközelebb megtörténik vagy e' perczen megtörtént, mit már a' mult hó' 21kén teljesítettek is. E' körülmények közt, tiszteletre méltó atyámfiai, kötelességnek hittük magunkat az Isten, egyház és a' hivatal iránt, mellyet viselünk, fölemelni apostoli szózatunkat, és gyűléstekben az egyházi mentességet megbántottunk, a' püspöki méltóságot kigúnyoltunk, a' szent hatóságot kijátszottunk, a' kathol. egyház és a' szentszék jogait megsértettnek nyilatkoztatni. Midőn pedig ezt tesszük, meg akarjuk adni egyuttal a' kölni érseknek, a' több rendű erények által kiünnetett férfinak, az érdemlett dícséretet, mert az egyház ügyét olly nagy önvészélyeztetéssel védte legyőzhetetlenül. Kijelentjük ez alkalommal nyilván ünnepélyesen, mit magányos utakon nem mulasztottunk el, hogy t. i. azon gyakorlatot a' vegyes házasságokra nézve, melly Poroszországban törvénytelenül 's elődünk által tett nyilatkozás valódi értelmének ellenére

divatba hozatott, egészen elvetjük. Minthogy azokivül naponként nagyobb vesz fenyegeti a' moesok nélküli bárány jegyesét, nem ügyekezhettünk eléggé titeket, gondink részvevőt, szorongva felszóltani buzgalmotok esjámborságtokkal, hogy velünk az irgalom atyja elibe legbensőbb kérelemmel alázatosan járuljatok, hogy az ég' magas lakából kegyeseu tekintene a' szőlőhegyre, hová törvényeit oltotta, 's atyailag hártsa el a' tartós vést.

A M E R I K A.

Bahia város' (Braziliában) népsége fellázadt, 's függetlenségét ki hirdeté; a' kormányzó el akará fojtani a' lázadást, de 600nyi őrsereg a' helyett, hogy a' lázadókra tüzelne, hozzájuk esatlakozék. A' kormányzó, a' főbb tisztek 's előkelő családok drágaságaikkal megszöktek a' városból 's hirtelen elhajóztak. E' történet komoly következménnyel fenyegeti főleg Brazilia nyugalmát, 's minthogy a' kormány Bahiából nagy jövedelmet von, most pénzügyében könnyen zavar támadhat. — Montevideóból a' hírek oct. 14ig, Buenosayresből pedig 21-ig terjednek. Ez utóbbi város lapjai közlik, hogy oct. 12én késő éjjel hangasz-csapatok vonultak keresztül az utcákon, ez által ünnepelek meg a' határszéleken nyert győzelmet a' boliviái seregek fölött; de erről semmi részlet sem közöltek. A' polgárháboru Banda Orientalban ismét kiütött, a' sereget az elnök vezérlé a' lázadó Rivera tábornok ellen.

Mexicoból a' hírek, Ujyorkon keresztül, october 16ig terjednek. Ezek szerint a' kabinet tagjai mindnyájan elbocsátattak, a' közértelem kívánata szerint. Pueblában összeesküvést fűdöztek föl 's az összeesküvők befogattak. Czéljuk ugy tetszik az 1833diki rendszer-visszaállítás volt. Sanora status függetlennek nyilatkozott a' mexicói respublicától.

L E N G Y E L O R S Z Á G.

Varsó dec. 19én. A' kormányzó herczeg (Paskevusch) a' ezár névünnepen politikai vétségeket büntetésre ítelt Krankowski Antal és Csarnomski Románnak teljes kegyelmet adott, 's megengede a' lakhelyökre visszatérést.

T Ö R Ö K O R S Z Á G.

A' franciaia admiral Gallois vezérlése alatt jelenleg is Smyrnánál horgonyzó hajóereg nagy mértékben magára voná a' török kormány figyelmét. A' porta nem titkolhatja aggodalmát, 's mondják tudakozta Roussin admiralról: mi czélja azon hajóereg annyi ideig tartózkodásának a' smyrnai kikötőben, mire az admiral igen két értelműleg válaszolt, t. i. hogy azon hajóereg állapotja nem Gallois urtól, hanem a' körülményektől függ, ő akarátja nélkül szállott az ázsiai partokra. Miből következtethetni, hogy nem hamar hagyandják el a' smyrnai állomást 's a' török hajókat szüntelen szemmel fogják tartani a' fr. hajók. — Ponsonby l. hathatós sürgetésére csakugyan elismerte a' porta a' belgák királyát. Mondják, rövid idő mulva bizonyos követ fog érkezni Konstantinápolyba, a' török udvarral kötendő kereskedési szerződés végett.

Konstantinápoly nov. 30án: Az utóbbi hetekben több diványgyűés tartatott, mellyben fő részét tevé a' tanácskozásnak: valljon küldjön e' a' porta újra hajóereget Tunisba, hogy az afrikai tartományokhoz jogtartását annál inkább kiűntethesse; 's habár sokkal gyengébb is a' török tengeri erő mint képes lehetne Franciaországgal mérközni, legalább mutassa meg a' világnak a' török kormány, mennyire kész minden áldozatra, a' nemzeti jog 's becsület-óalmazására. E' lépés tehát ha egyebet nem is, legalább annyit tenne, hogy a' közvéleményt, mire a' görög lázadás óta többet tart mint előbb a' török kormány, részire hajtaná. E' szerint bizonyosnak tarthatni, hogy a' török kormány nemesak Algjer iránt teend lépéseket Parisban, hanem a' franciaia admiral tunisnái tetteinek ünnepélyesen ellen fog mondani, egyszerenind parancsot adand a' hajóereg mindelőbbi fölkészítetésére, hogy minden pillanatban elvitorlázhasson. — Görögországból hallatszík, hogy az ottani kormány pénzülsége miatt bizonyos alkudozásba boesátkozott Franciaországgal.

O R O S Z O R S Z Á G.

Odesszából nyugtalanító hírek érkeznek a' dögvész miatt. A' külvárosokban jobb lábón áll ugyan az egészség; de a' belvárosban folyvást új új esetek fordulnak elő. Woronzoff gróf, a' főkormányzó, összehívátá az egészségi biztosságot, hogy egyesülnének azon módban, melly által a' dögvészt elfojtani lehetne. Abban egyezének meg, hogy az egész várost dögmirigyeknek nyilvánítsák 's különítsék el az egészségeseket a' betegek- 's gyanusaktól. Odessza már eddigis egészen el volt zárva az ország beljéről 's a' város ellen kettős záróval huzatott. Az ausztriai előjáróság részről is megsúlyosbítottak az egészségi rendszabályok, mi a' közlekedést igen akadályoztatja. Ez igen siralmas állapot.

G Ö R Ö G O R S Z Á G.

Görögország statistikai állapotja most következő: Van az egész országban 17,556 férfi, 18,105 asszony, 153,308 férfi gyermek 18 évig, 153,456 lyány, 43,940 nőlen ifju 18tól 25 évesig, 162,533 család, 742,475 községpolgár, 12,186 görög, kik más községekhez tartoznak, 83,109 földész (szántóvető) 22,956 pástor, 19,519 mesterember; 526 nagykereskedő, 8678 kiskereskedő, 11,559 más iparüző, 3270 nagybirtokos, 34,764 kisbirtokos, 4604 katona, 11,693 hajós, 1706 polgári tisztviselő, 449 tanító, 23 író, 259 ügyvéd, 244 orvos, 3212 lelkész, 5410 dologra alkalmatlan szegény, 21,396 iskolás, 37,346 férfiu tud írni 's olvasni, 742,471 a' lakosok összes száma.

GABONAAR Pest jan. 5én: Árpa 28—26 2/3. Zab 22—21 1/3—20. Kukoricza 36—34 2/3 — 33 1/3.
PÉNZKELET Bécs jan. 31án: 5 petes staruskötél. 106; 4 petes: 100 3/4; 3 petes. 79. — 1820ki: 100 for. kölesön: 225 1/2; — 1834ki 500 for. kölesön: 598 3/4. — 2 1/2 petes bécsi bankó kötel: 66 3/4 3 petes egyetemi 's magy. kam. köt. 68 3/4 p. p.